

Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 29. studenoga 2022.
(OR. en)

Međuinstitucijski predmet:
2022/0391(COD)

15390/22
ADD 4

PI 169
COMPET 967
MIGR 379
IND 519
IA 207
CODEC 1863

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	28. studenoga 2022.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	SWD(2022) 369 final
Predmet:	RADNI DOKUMENT SLUŽBI KOMISIJE SAŽETAK IZVJEŠĆA O PROCJENI UČINKA priložen dokumentima Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o izmjeni UREDBE VIJEĆA (EZ) br. 6/2002 o dizajnu Zajednice i stavljanju izvan snage Uredbe Komisije (EZ) br. 2246/2002 i Prijedlog DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o pravnoj zaštiti dizajna (preinaka)

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument SWD(2022) 369 final.

Priloženo: SWD(2022) 369 final

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 28.11.2022.
SWD(2022) 369 final

RADNI DOKUMENT SLUŽBI KOMISIJE
SAŽETAK IZVJEŠĆA O PROCJENI UČINKA

priložen dokumentima

Prijedlog
UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

**o izmjeni UREDBE VIJEĆA (EZ) br. 6/2002 o dizajnu Zajednice i stavljanju izvan
snage Uredbe Komisije (EZ) br. 2246/2002**

i

Prijedlog
DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o pravnoj zaštiti dizajna (preinaka)

{COM(2022) 666 final} - {COM(2022) 667 final} - {SEC(2022) 422 final} -
{SWD(2022) 367 final} - {SWD(2022) 368 final}

Sažetak
Procjena učinka Prijedloga uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 6/2002 o dizajnu Zajednice i stavljanju izvan snage Uredbe Komisije (EZ) br. 2246/2002 i Prijedloga direktive Europskog parlamenta i Vijeća o pravnoj zaštiti dizajna (preinaka).
A. Potreba za djelovanjem
Zašto? Koji se problem rješava?
Zakonodavstvo država članica kojim se propisuje zaštita dizajna na nacionalnoj razini djelomično je usklađeno Direktivom 98/71/EZ o dizajnu. Uredbom (EZ) br. 6/2002 o dizajnu Zajednice 2003. je kao dopuna nacionalnim sustavima uspostavljena jedinstvena zaštita dizajna (tj. s jednakim učinkom u cijelom EU-u). Nacionalne dizajne registriraju nacionalni uredi za intelektualno vlasništvo država članica, a dizajne Zajednice (RCD-e) registrira i njima upravlja Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO). Ovisno o teritorijalnom opsegu gospodarske djelatnosti, poduzeća i dizajneri mogu se stoga odlučiti za pravo registriranog dizajna na nacionalnoj razini ili razini Zajednice ili se prijaviti za usporednu zaštitu na istom području i održavati je putem nacionalnog sustava i sustava Zajednice. „Zajednica” u ovom smislu znači „EU”. Najvažnije je otvoreno pitanje zaštita poslijeprodajnog tržišta vidljivih rezervnih dijelova. Dvanaest država članica dopušta slobodno tržišno natjecanje u tom sektoru, a ostale su zadržale monopol proizvođača iako su Direktivom o dizajnu potaknute da otvore tržište. Zakonodavstvo EU-a o zaštiti dizajna ostalo je gotovo nepromijenjeno od donošenja. U evaluaciji tog zakonodavstva (SWD(2020) 264 final) zaključeno je da sustav zaštite dizajna u EU-u uglavnom dobro funkcionira, ali da treba otkloniti određene nedostatke kako bi bio svrsishodan u digitalnom dobu te pristupačniji i učinkovitiji za poduzeća, MSP-ove (mala i srednja poduzeća) i pojedinačne dizajnere. Komisija je stoga najavila (u komunikaciji iz 2020.) da će revidirati zakonodavstvo EU-a o zaštiti dizajna. Europski parlament i Vijeće podržali su tu reviziju. Revizijom se ponajprije nastoje riješiti dva glavna problema: 1. prije svega, poremećaji u trgovini unutar EU-a i prepreke tržišnom natjecanju u nekim državama članicama u vezi s rezervnim dijelovima za popravke; 2. manjak spremnosti poduzeća, posebno MSP-ova i pojedinačnih dizajnera, da traže zaštitu registriranog dizajna na razini EU-a ili nacionalnoj razini zbog djelomično zastarjelih, složenih postupaka i neoptimalnih pristojbi koje se plaćaju za RCD, kao i zbog različitih pravila na nacionalnoj razini koja još nisu usklađena s pravilima sustava RCD-a.
Što se nastoji postići ovom inicijativom?
Glavni je cilj ove inicijative potaknuti izvrsnost, inoviranje i konkurentnost u području dizajna u EU-u tako što će se sustav zaštite dizajna učiniti svrsishodnim u digitalnom dobu te pristupačnijim i učinkovitijim za pojedinačne dizajnere, MSP-ove i industrije koje se znatno koriste dizajnom. Njome se ujedno nastoji dovršiti jedinstveno tržište rezervnih dijelova za popravke. Iz tih općih ciljeva proizlaze tri konkretna cilja: i. otvaranje poslijeprodajnog tržišta rezervnih dijelova tržišnom natjecanju; ii. povećanje dostupnosti, učinkovitosti i cjenovne pristupačnosti zaštite registriranog dizajna Zajednice; iii. povećanje komplementarnosti i interoperabilnosti između sustava dizajna Zajednice i nacionalnih sustava dizajna, prije svega usklađivanjem postupovnih pravila.
Koja je dodana vrijednost djelovanja na razini EU-a?
Industrije koje se znatno koriste dizajnom uvelike pridonose gospodarstvu EU-a: u razdoblju 2014.–2016. bile su zaslužne za gotovo 16 % BDP-a EU-a i 14 % svih radnih mjesta. Stoga, ako se ciljevi inicijative ostvare, izgledan je pozitivan učinak na takve industrije, uključujući njihov doprinos zapošljavanju. Sustav dizajna Zajednice uspostavljen je uredbom EU-a i stoga se jedino njome može izmijeniti. Mjere

usmjerene na proširenje trenutne razine usklađenosti nacionalnih pravila o dizajnu trebalo bi nastaviti provoditi u okviru Direktive o dizajnu te se one stoga mogu donositi samo na razini EU-a, među ostalim s obzirom na potrebu da se osigura dosljednost sa sustavom RCD-a.

Kad je konkretno riječ o rezervnim dijelovima, jedinstveno tržište može se dovršiti samo na razini EU-a. U više od 20 godina provedbe sadašnje Direktive o dizajnu pokazalo se da u državama članicama nema osobitog trenda usklađivanja na dobrovoljnoj osnovi ili samoregulacijom industrije.

Stoga bi se djelovanjem na razini EU-a sustav zaštite dizajna u cijeloj Europi učinio znatno pristupačnijim i učinkovitijim za poduzeća, posebno MSP-ove i pojedinačne dizajnere. Dovođenjem jedinstvenog tržišta rezervnih dijelova za popravke povećalo bi se tržišno natjecanje i znatno pogodovalo potrošačima, koji bi mogli birati konkurentne dijelove po nižim cijenama.

B. Rješenja

Koje su se zakonodavne i nezakonodavne opcije razmatrale? Postoji li najpoželjnija opcija? Zašto?

- **Osnovni scenarij – bez promjena:** nastavljaju se primjenjivati sadašnja pravila i postupci.

Kad je riječ o zaštiti rezervnih dijelova, postoje tri opcije politike:

- **Opcija 1.1. – potpuna liberalizacija za sve dizajne:** tržište odgovarajućih („must-match”) rezervnih dijelova trebalo bi otvoriti za tržišno natjecanje u cijelom EU-u te njime obuhvatiti i postojeće i nove dizajne.
- **Opcija 1.2. – trenutna potpuna liberalizacija za nove dizajne, nakon čega slijedi potpuna liberalizacija za stare dizajne poslije prijelaznog razdoblja od deset godina:** isto kao opcija 1.1., ali dizajni koji su već odobreni prije stupanja na snagu novog akta i dalje bi bili zaštićeni tijekom prijelaznog razdoblja od deset godina.
- **Opcija 1.3. – potpuna liberalizacija samo za nove dizajne:** ne bi bilo utjecaja na dizajne koji su već odobreni prije stupanja na snagu, a njihova zaštita dopustila bi se na najviše 25 godina.

Kad je riječ o složenim postupcima za RCD, postoji jedna (općeprihvaćena) opcija:

- **Opcija 2. – pojednostavnjenje postupaka za RCD,** primjerice modernizacijom zahtjeva za prikaz dizajna i olakšavanjem podnošenja višestrukih prijava ukidanjem uvjeta „jedinstvenog razreda”.

Kad je riječ o neoptimalnim pristojbama za RCD, postoji jedna opcija s dvije podopcije:

- **Opcija 3. – niža pristojba za registraciju RCD-a i jednostavnije podnošenje višestrukih prijava:** taj model omogućuje lakši pristup zaštiti RCD-a, osobito MSP-ovima (povoljnija dodjela prava i prvo produženje), a povećanjem pristojbi za naknadna produženja odvraća poduzeća od zadržavanja nekorištenih dizajna u Registru.

Podopcija 3.1.: pristojba za registraciju jednog RCD-a smanjuje se s 350 EUR na 250 EUR. Za svaki dodatni dizajn koji je dio višestruke prijave pristojba se smanjuje na 125 EUR. Pristojba za prvo produženje iznosi 70 EUR, za drugo 140 EUR, za treće 280 EUR, a za četvrto 560 EUR.

Podopcija 3.2.: pristojba za registraciju isto je 250 EUR, ali na svaki dodatni dizajn iz višestruke prijave primjenjuje se popust te pristojba iznosi 100 EUR. Sve pristojbe za produženje više su nego u sadašnjem sustavu. Pristojba za prvo produženje iznosi 80 EUR, za drugo 160 EUR, za treće 320 EUR, a za četvrto 640 EUR.

Kad je riječ o različitim pravilima na nacionalnoj razini, postoje dvije opcije:

- **Opcija 4.1.:** djelomično daljnje usklađivanje nacionalnih prava, čime se povećava dosljednost sa sustavom RCD-a. Ta opcija podrazumijeva dodavanje odredbi u Direktivu o dizajnu o odabranim aspektima prava o dizajnu koji njome još nisu obuhvaćeni i za koje su dionici zaključili da postoji najveća potreba za usklađivanjem (osobito u vezi s postupcima) s

Uredbom o dizajnu Zajednice,

- **Opcija 4.2.:** potpuno usklađivanje nacionalnih prava o dizajnu i postupaka. Taj pristup temeljio bi se na opciji 4.1. i obuhvaćao sve njezine elemente, no uključivao bi sve preostale aspekte materijalnog prava o dizajnu i postupke koji su dio Uredbe o dizajnu Zajednice, ali ne i Direktive o dizajnu.

Prednost se daje kombinaciji opcija koja uključuje **opciju 1.2., opciju 2., opciju 3.1. i opciju 4.1.**

Opcija 1.2. smatra se najproporcionalnijom za postizanje potpune usklađenosti na jedinstvenom tržištu u odnosu na načelo liberalizacije. U skladu je s prirodom prijelaznog sustava rezervnih dijelova iz Direktive o dizajnu te se njome nastoji postići potpuna liberalizacija tržišta rezervnih dijelova u EU-u.

Ta je opcija u skladu i s namjerom Komisije iz prethodnog prijedloga iz 2004. te je usklađena s Uredbom (EU) br. 461/2010 (Uredba o skupnom izuzeću za motorna vozila) u području suzbijanja monopola i dopunjuje ju. Liberalizacijom tržišta rezervnih dijelova pomoglo bi se da poduzeća i potrošači na poslijeprodajnom automobilskom tržištu ostvare sve koristi sustava suzbijanja monopola.

Konačno, opcija 1.2. dosljedna je s inicijativom za održive proizvode, kojom se nastoje promicati popravci i kružno gospodarstvo, i dopunjuje trud koji se ulaže u nju te je u skladu s međunarodnim Sporazumom o trgovinskim aspektima prava intelektualnoga vlasništva (TRIPS).

Opcija 2. zajedno s opcijom 3.1. zaštitu RCD-a učinila bi dostupnijom i cjenovno pristupačnijom za poduzeća (kako bi se držao korak s tehnološkim napretkom) te je izgledno da bi proizvela znatne pozitivne učinke i jasne koristi za poduzeća, posebno MSP-ove i pojedinačne dizajnere.

Zahvaljujući opciji 4.1., osobito zbog dodavanja glavnih postupovnih pravila u Direktivu o dizajnu u skladu s Uredbom o dizajnu Zajednice, poduzeća i dizajneri lakše bi i jeftinije mogli zaštititi dizajn u državama članicama, među ostalim kombiniranom upotrebom nacionalnih sustava i sustava RCD-a.

Ta bi opcija isto tako pogodovala suradnji EUIPO-a i nacionalnih ureda za intelektualno vlasništvo jer bi se njome olakšali povećanje konvergencije praksi i razvoj zajedničkih alata za nova područja u kojima je usklađivanje poželjno (npr. proglašavanje ništavosti dizajna). Zbog toga bi izgledne bile dodatne neto koristi za korisnike sustava zaštite dizajna, a komplementarnost i interoperabilnost tih sustava poboljšale bi se.

Komisija je na temelju analize i prethodnog iskustva s dobrovoljnim pristupima zaključila da bi se sve poželjne opcije trebale provesti zakonodavnim izmjenama Direktive o dizajnu i Uredbe o dizajnu Zajednice.

Tko podržava koju opciju?

Predloženu modernizaciju, pojednostavnjenje i daljnje usklađivanje sustava zaštite dizajna u EU-u u smislu opcija 2., 3. i 4.1.b uvelike podupiru tijela država članica, Europski parlament, industrije koje se znatno koriste dizajnom, udruženja nositelja prava dizajna te odvjetnici i zastupnici u području intelektualnog vlasništva.

Otvaranje poslijeprodajnog tržišta rezervnih dijelova u smislu opcije 1.2. uvelike podupiru neovisni proizvođači i distributeri rezervnih dijelova, udruženja koja zastupaju njihove interese, akademska zajednica i udruge potrošača.

C. Učinci najpoželjnije opcije

Koje su prednosti najpoželjnije opcije (ako postoji, inače prednosti glavnih opcija)?

Za potrošače: liberalizacija poslijeprodajnog tržišta rezervnih dijelova na temelju opcije 1.2. dovela bi do uštede od 340 do 544 milijuna EUR. Ta ušteda u potpunosti bi se ostvarila nakon predloženog prijelaznog razdoblja od deset godina. Koristi bi se u tom razdoblju svake godine povećavale za od 4 do 13 milijuna EUR.

Za poduzeća i pojedince koji se prijavljuju za zaštitu dizajna: zbog prilagodbe pristojbi za RCD na temelju opcije 3.1. pristup registraciji bio bi povoljniji, a oni koji zaštitu dizajna održavaju od pet do deset godina ostvarili bi godišnju uštedu od 6 milijuna EUR.

Pojednostavnjenje sustava RCD-a na temelju opcije 2. olakšalo bi pristup registraciji te bi se povećale predvidljivost i pravna sigurnost. U mjeri u kojoj se može izraziti brojkama, to bi značilo godišnju uštedu od 1,6 milijuna EUR kao posljedicu ažuriranja zahtjeva za prikaz dizajna i proširene mogućnosti podnošenja višestrukih prijava.

Daljnijim usklađivanjem pravila na temelju opcije 4.1. poduzećima i dizajnerima omogućilo bi se da lakše i jeftinije zaštite dizajn u državama članicama, među ostalim kombiniranom upotrebom nacionalnih sustava i sustava RCD-a. Time bi se povećala predvidljivost (i smanjila potreba za vanjskim stručnjacima), smanjili troškovi vođenja portfelja intelektualnog vlasništva i olakšalo brisanje registriranih dizajna čija zaštita nije opravdana.

Za EUIPO: pojednostavnjenje postupaka na temelju opcije 2. omogućilo bi EUIPO-u da učinkovitije obavlja zadaće povezane s RCD-om (manje manjkavih prijava koje treba obraditi, učinkovitiji rad i administrativno IT okruženje zbog usklađivanja postupaka povezanih sa žigom EU-a). Olakšala bi se i njegova zadaća promicanja konvergencije praksi i alata u suradnji s nacionalnim uredima za intelektualno vlasništvo (pri čemu je EUIPO referentna točka).

Za države članice i nacionalne urede za intelektualno vlasništvo: dodatno usklađivanje pravila na temelju opcije 4.1. omogućilo bi nacionalnim uredima za intelektualno vlasništvo da postanu privlačniji i konkurentniji u okviru dvorazinskog sustava zaštite dizajna u EU-u. Veće usklađivanje pravila omogućilo bi im i da proširenu suradnju s EUIPO-om iskoriste za promicanje konvergencije praksi i alata.

Koji su troškovi najpoželjnije opcije (ako postoji, inače troškovi glavnih opcija)?

Za proizvođače motornih vozila: nema izravnih troškova, ali liberalizacija poslijeprodajnog tržišta rezervnih dijelova uzrokovala bi gubitak prihoda koji odgovara očekivanim uštedama za potrošače.

Za poduzeća i pojedince koji se prijavljuju za zaštitu dizajna: reformirani sustavi zaštite dizajna iziskivali bi određenu mjeru prilagodbe novim pravilima, uključujući postupak učenja.

Za EUIPO: pojednostavnjenje na temelju opcije 2. (proširenje mogućnosti podnošenja višestrukih prijava) i prilagodba pristojbi na temelju opcije 3.1. doveli bi do gubitka prihoda u skladu sa smanjenjem pristojbi za poduzeća i pojedince. Opcije bi uključivale i (manje) troškove provedbe za prilagodbu radnog tijeka i postupaka u području informacijske tehnologije.

Za države članice i nacionalne urede za intelektualno vlasništvo: dodatno usklađivanje pravila na temelju opcije 4.1., osobito u području postupaka (npr. utvrđivanje postupka za proglašavanje ništavosti na razini ureda), uključivat će troškove provedbe. Međutim, ti se troškovi smatraju i prihvatljivima i proporcionalnima.

Kako će to utjecati na poduzeća, MSP-ove i mikropoduzeća?

Pojednostavnjenje postupaka za RCD na temelju opcije 2. i prilagodba pristojbi za RCD na temelju opcije 3.1. posebno bi koristili MSP-ovima jer bi im se omogućila lakša registracija dizajna, koja bi tijekom prvotnog razdoblja od pet ili deset godina bila i cjenovno pristupačnija. U odnosu na veća poduzeća MSP-ovi prijavljuju manji broj dizajna i biraju kraća razdoblja zaštite.

Opcijom 4.1. isto bi se tako olakšao pristup zaštiti dizajna u državama članicama (među ostalim kombiniranom upotrebom nacionalnih sustava i sustava RCD-a zbog njihove veće interoperabilnosti), osobito za MSP-ove. To bi, među ostalim, bio rezultat veće predvidljivosti i pravne sigurnosti jer manja poduzeća više ovise o vanjskim pravnim stručnjacima.

Uvođenjem postupaka za proglašavanje ništavosti na razini ureda dodatno bi se pomoglo MSP-ovima, prije svega tako što bi se ništavi dizajni učinkovito uklonili iz registara dizajna.

Hoće li to bitno utjecati na državne proračune i uprave?

Nacionalni uredi država članica za intelektualno vlasništvo imali bi minimalne, razmjerne troškove provedbe kao posljedicu većeg usklađivanja pravila, osobito za postupke povezane s dizajnom.

Hoće li biti drugih bitnih učinaka?

Ne očekuju se drugi bitni učinci.

D. Daljnje mjere
Kad će se predložene mjere preispitati? Pet godina nakon što se Uredba počne u potpunosti primjenjivati Komisija bi Europskom parlamentu i Vijeću EU-a podnijela izvješće o provedbi Uredbe.